

N:o 23.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 April 1869, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i lagens stadganden rörande skyldigheten att bygga prestgård.

Enligt 26 Kap. 2 § Byggnings-balken skola socknemännen efter gårdstallet, med undantag för sätes- och ladugårdar samt afhysta rå- och rörs-hemman, bygga och kyrkoherden färdiga antvarda "stufva med två kamrar, kök, bryggghus med bakugn, bod med dubbel botten och loft, visthus, lada med två golf och loge, fähus och stall, alla till den storlek, som särskildt derom stadgadt är", hvarefter kyrkoherden är skyldig "att hålla dessa hus vid magt med egen kostnad". "När de af ålder och bruk och ej af prestens vanrykt förfalla, då skola socknemän dem bygga och bättra på deras kostnad, och må virke å prestbeolets egor tagas, om der tillräcklig skog är. Tarfvar prestgård, efter dess egor och lägenheter, flera hus, bygge och uppehålle prest dem sjelf, eller gälde det som brister."

Uti särskilda, inom Andra Kammaren väckta motioner, hvilka blifvit till Lag-Utskottet remitterade, hafva Herrar *C. J. Kjellman* (motionen N:o 52), *Johan Olsson* (motionen N:o 84) och *G. Bjerkander* (motionen N:o 90) likstämmt yrkat, att den byggnadsskyldighet, som enligt berörda lagrum nu åligger socknemännen, måtte varda på kyrkoherden öfverflyttad; anförande motionärerne, till stöd för en sådan lagförändring, att det ej vore med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att kyrkoherdarne med sina rikligt tilltagna löneförmåner skulle njuta befrielse från detta onus, under det att kapellanerne, ehuru försedde med mindre aflöning, måste sjelfva vidkännas

byggnadsskyldigheten å sina boställen, såsom förhållandet ock skulle vara med innehafvare af civila och militära boställen, samt att ifrågavarande byggnadsskyldighet, sådan den för närvarande vore reglerad, utgjorde ett frö till tvistigheter emellan kyrkoherden och hans församlingsbor.

I afseende på förenämnda motioner, så vidt de åsyfta byggnadsskyldighetens öfverflyttande från socknemännen till nuvarande kyrkoherdar, utan motsvarande ersättning till de sednare, torde endast behöfva erinras, att sådant innebure en kränkning af dessa kyrkoherdars lagliga rätt.

Beträffande frågan i öfrigt, eller föreslagna förändringars åvägabringande i den mån nuvarande kyrkoherdar afgå, så, med förbigående af det oriktiga i motionärernes uppgift rörande byggnadsskyldigheten å civila och militära boställen, får Utskottet fästa uppmärksamheten derå, dels att ofvanberörda, från äldre lagar hemtade bestämmelser om socknemännens skyldighet att bygga prestgård, enligt 4 § i presterskapets privilegier står under dessa privilegiers hägn och fördenskull ej kunna ändras eller upphävas i annan ordning, än som 114 § Regeringsformen föreskrifver, dels ock att förändringen måste åstadkomma rubbning i de för en tid af 50 år jemlikt Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862 numera i de flesta församlingar genomförda regleringar af presterskapets löneinkomster, vid hvilka regleringar vederbörande i sammanhang med beräkningen af kyrkoherdeboställenas behållna afkastning naturligtvis tagit byggnadsskyldigheten, sådan den för närvarande är fördelad emellan kyrkoherden och socknemännen, i behörigt betraktande, såsom 4 § i nyssnämnda Kongl. Förordning ock föreskrifver.

Dessa omständigheter kunna dock i och för sig icke utgöra något hinder för Riksdagen att för sin del besluta en lagförändring, hvarigenom, med iakttagande af så den enes som den andres på lag grundade rätt, skyldigheten att bygga prestgård kunde ordnas på ett sådant sätt, att de anledningar till tvistigheter emellan kyrkoherden och hans församlingsbor, som onekligen innefattas i nu gällande lag, må varda undanröjda. Men det torde ej vara lämpligt, att Riksdagen nu vidtager någon åtgärd i sådant hänseende. Vid 1862—1863 årens riksdag afläto nemligen Rikets Ständer underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ny ecklesiastik-boställsordning; och sedan Kongl. Kammar-kollegium, enligt nådig befallning uppgjort och den 30 Mars 1865 till Kongl. Maj:t inkommit med underdånigt förslag till sådan boställsordning, har Kongl. Maj:t sedermera meddelat särskilda föreskrifter för frågans vidare utredning, utan att densamma ännu hunnit att komma till slutlig nådig handläggning.

Med anledning häraf och då den sålunda på Kongl. Maj:t ankommande behandling af saken ingalunda, såsom Herr Bjerkander i sin motion

påstår, är begränsad till frågan om *sättet*, utan antagligen kommer att omfatta jemväl frågan om *skyldigheten* att bygga prestgård, hemställer Utskottet vördsamt,

att ifrågavarande motioner ej må till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 6 April 1869.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Herr Grefve *J. O. Mörner* har begärt att få antecknadt, det han ej deltagit i ärendets behandling hos Utskottet.